

Update

Vertrouwen in het COVID-19 beleid

GOVTRUST Centre of Excellence *
University of Antwerp

5 June, 2020

Op 26 mei, een maand na de tweede bevraging, stelden we opnieuw vragen over het vertrouwen in de verschillende overheden en de genomen maatregelen. 49.036 mensen namen deel aan deze survey. Aangezien ook hier relatief meer vrouwen, hoogopgeleiden, mensen onder de 65 jaar en inwoners uit de provincie Antwerpen deelnamen, pasten we opnieuw een weging toe van maximum drie. In deze nota richten we ons eveneens enkel op de respondenten uit Vlaanderen.

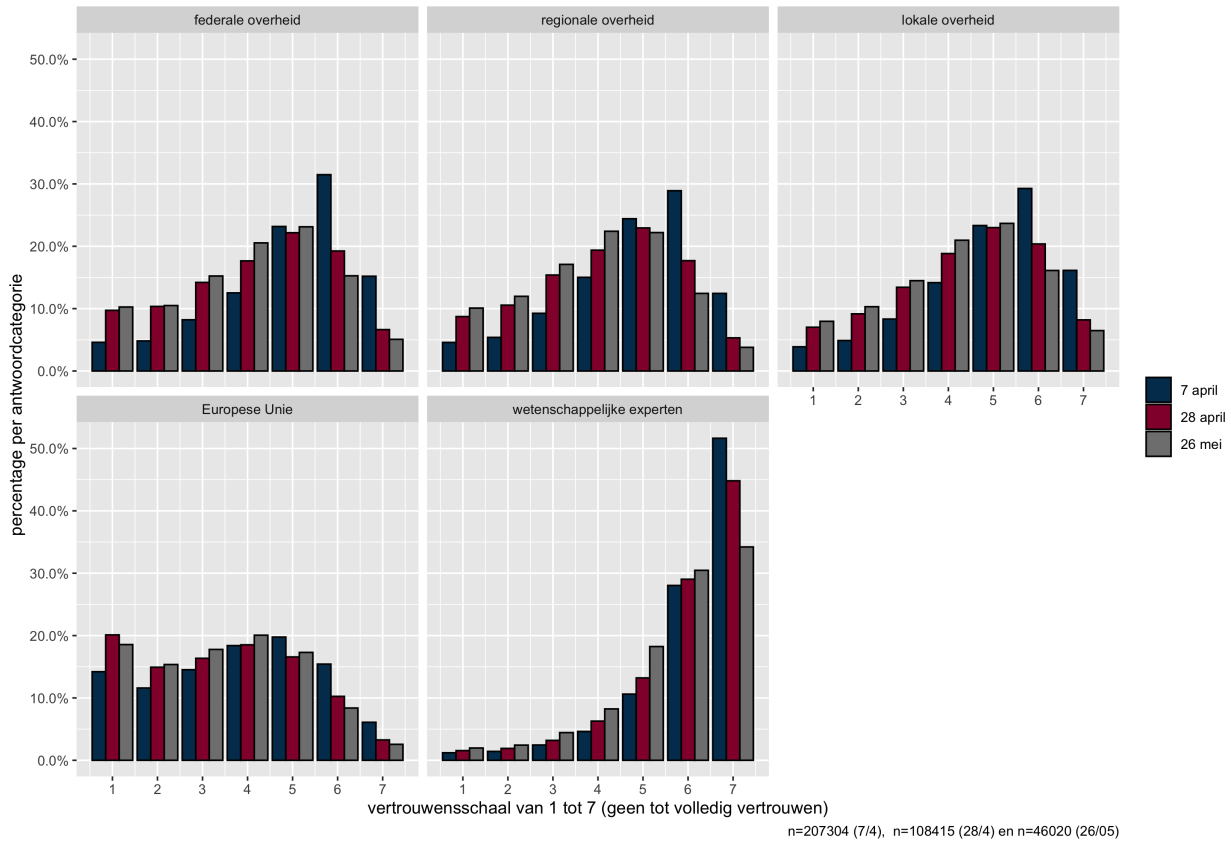
Het besef van de ernst van het virus blijft op 26 mei nagenoeg ongewijzigd ten opzichte van de vorige bevraging van 28 april. Bijna 94% van de deelnemers gaf, met een score boven de 4 op een 7-punten schaal, opnieuw aan dat ziek zijn met het COVID-19 ernstig kan zijn. Leeftijd en opleidingsniveau zijn ook in deze survey bepalende factoren. Op 26 mei denken minder mensen dat zichzelf, familie of vrienden besmet zullen geraken met het virus. Van de respondenten schatte 38% het risico eerder tot heel laag in dat ze zelf of hun naaste omgeving besmet zal worden. Dit is een verdere daling ten opzichte van de tweede (30% op 28 april) en eerste bevraging (18% op 7 april). Mensen uit Limburg, de meest getroffen provincie, schatten ook hier het risico significant hoger in. Jongeren onder de 25 jaar beschouwen de kans dat zichzelf of hun naasten besmet worden opnieuw significant lager.

Het vertrouwen in de experten en de overheden om de COVID-19 crisis op een goede manier aan te pakken daalt verder in de derde bevraging (zie figuur 1). Zo daalt het vertrouwen in de wetenschappelijke experten die de overheid adviseren naar 82% op 26 mei. Op 7 april en 28 april was dit respectievelijk nog 90% en 87%. Slechts 34% heeft daarbij een absoluut vertrouwen (score 7), hetgeen duidelijk minder is in vergelijking met de 52% van de eerste bevraging op 7 april. Ook vertrouwen in de federale overheid nam verder af tot 43% ten opzichte van de eerste (70%) en tweede studie (48%). Een gelijkaardige trend zien we bij het vertrouwen in de regionale en lokale overheden. In deze laatste bevraging van 26 mei heeft 38% (Vlaamse overheid) en 46% (lokale overheid) aangegeven een eerder sterk tot volledig vertrouwen te hebben. In de eerste bevraging op 7 april was dit respectievelijk 66% en 69%; bij de tweede bevraging op 28 april 46% en 52%. De Europese Unie is er tevens niet in geslaagd om het lage vertrouwen bij de bevolking te doen toenemen. Initieel bleek dat op 7 april maar 41% van de respondenten de Europese Unie eerder sterk tot volledig te vertrouwen, op 28 april was dit slechts 30%. Het aantal respondenten die de Europese Unie nu eerder sterk tot volledig te vertrouwen is slechts 28%, ver onder de vertrouwensresultaten van de Eurobarometer 2017. Min-25-jarigen hebben in de survey ook significant meer vertrouwen in de Europese Unie dan andere leeftijdsgroepen.

* Geschreven door prof. dr. Koen Verhoest, prof. dr. Wouter Van Dooren & Steven De Vadder en andere leden van het GOVTRUST excellentiecentrum. Voor vragen kan u terecht bij: koen.verhoest@uantwerpen.be
Bepaalde vragen zijn geïnspireerd door enerzijds enkele vraagstellingen uit de COVID-19 survey door het Winton Centre for Risk and Evidence Communication, en anderzijds vragen uit een survey zoals ontwikkeld door de Universiteit van Utrecht (Dominika Proszowska), waarvoor dank. De onderzoekers danken ook prof. Pierre Van Damme en de andere stuurgroepleden van de Grote Corona studie voor hun akkoord om vragen rond vertrouwen in de overheid en informatie op te nemen in de bevragingen.

Vertrouwen in de overheden en wetenschappelijke experts

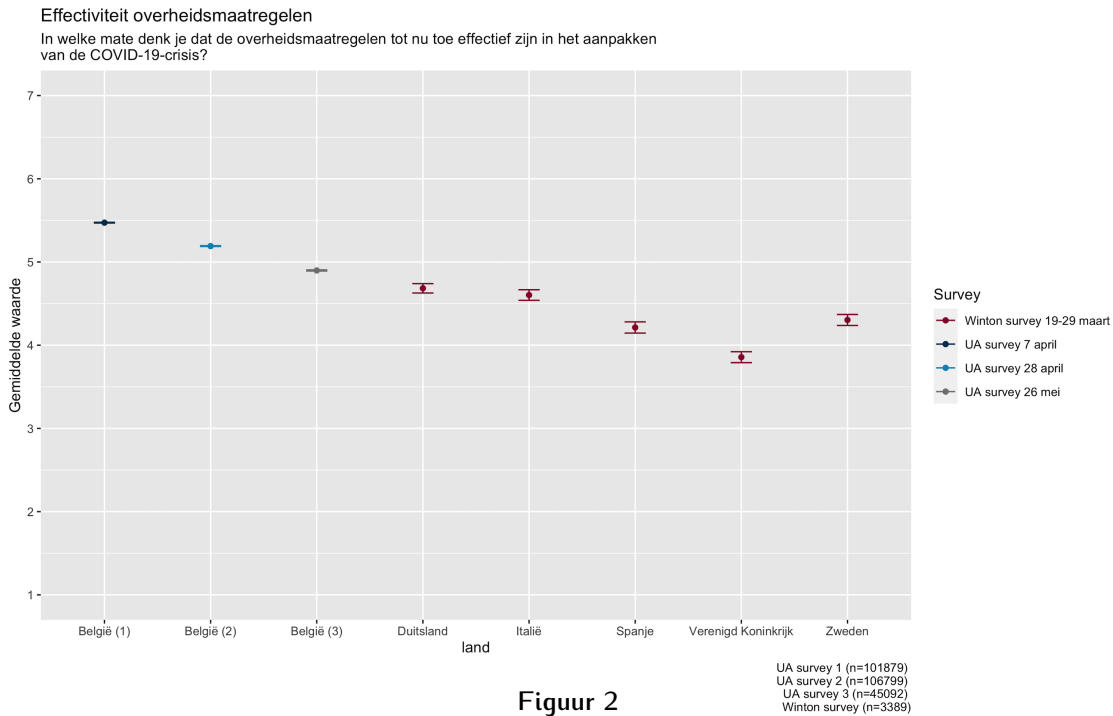
In hoeverre vertrouw je de Europese Unie, de federale overheid, de regionale overheid en jouw gemeentelijke overheid om op een goede manier de COVID-19 crisis aan te pakken?



Figuur 1

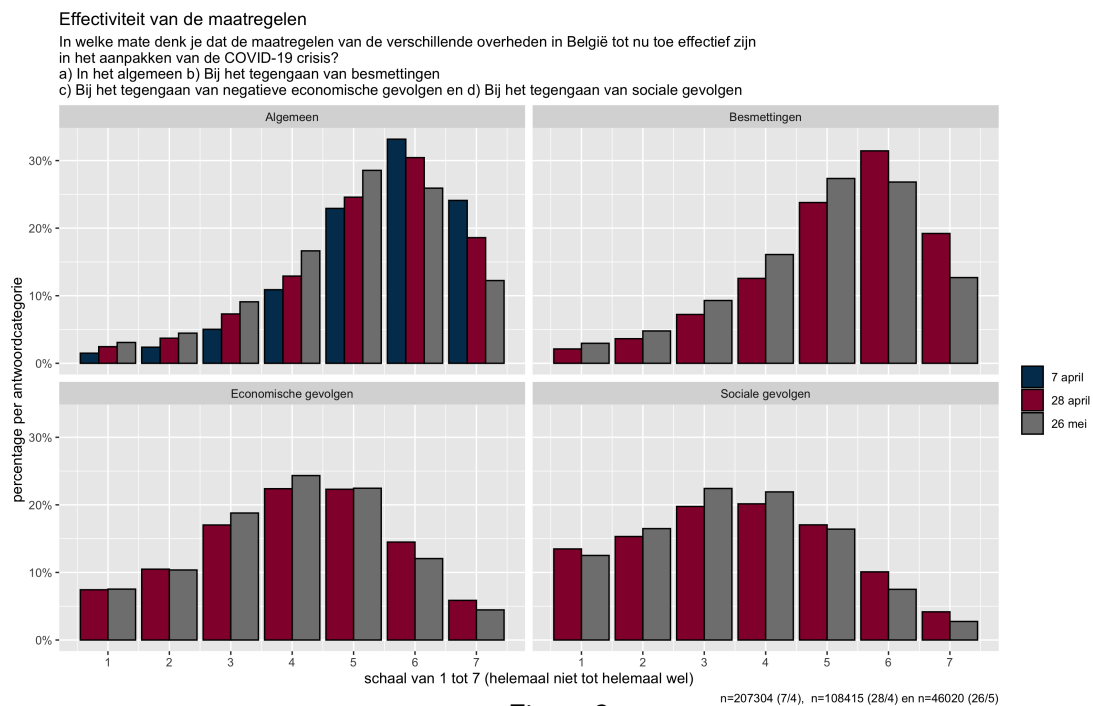
Opnieuw is er een sterke correlatie tussen het vertrouwen in de verschillende Belgische overheden, hetgeen de indruk van de vorige bevestigingen bevestigt dat respondenten de overheden gezamenlijk beoordelen en blijkbaar weinig onderscheid maken tussen de verschillende overheidsniveaus. Bij de survey van 26 mei vroegen we bovendien om aan te geven of het vertrouwen in de overheden in België om op een goede manier de COVID-19 crisis aan te pakken in de laatste maand was toegenomen, gelijk gebleven of afgenomen. Daaruit blijkt dat bij 54% van de respondenten het vertrouwen eerder tot helemaal afgenomen was in de afgelopen maand. De trend van sterk dalend vertrouwen die we reeds zagen tussen de bevestiging van 7 april en 28 april, wordt duidelijk verdergezet in de maand mei. Over het algemeen vertoont opleidingsniveau en leeftijd een positief verband met vertrouwen in de overheden en de experts. Mensen die werkloos geworden zijn tijdens de corona-crisis hebben significant minder vertrouwen dan werknemers met een ongewijzigde situatie. Dit is identiek aan de bevindingen in de eerste twee surveys.

Het geloof in de algemene effectiviteit van maatregelen om de COVID-19 crisis aan te pakken daalde licht naar een gemiddelde van 4,9 op 7; 67% van de respondenten gaf daarbij aan dat ze eerder tot helemaal overtuigd zijn van de effectiviteit van de genomen overheidsmaatregelen in het aanpakken van de COVID-19 crisis. Op 7 april en 28 april geven 80% en 74% van de respondenten nog aan dat ze eerder tot helemaal wel denken dat de genomen overheidsmaatregelen effectief zijn in het aanpakken van de COVID-19 crisis. Opnieuw beïnvloeden leeftijd en opleidingsgraad de inschatting van de effectiviteit. Hoe hoger de leeftijd/opleiding, hoe effectiever men de maatregelen beoordeelt. Het valt op in figuur 2 dat gemiddeld genomen de Vlamingen nog steeds wat meer overtuigd zijn van de effectiviteit van de maatregelen om de crisis aan te pakken, in vergelijking met respondenten uit het buitenland. De vergelijking gaat



Figuur 2

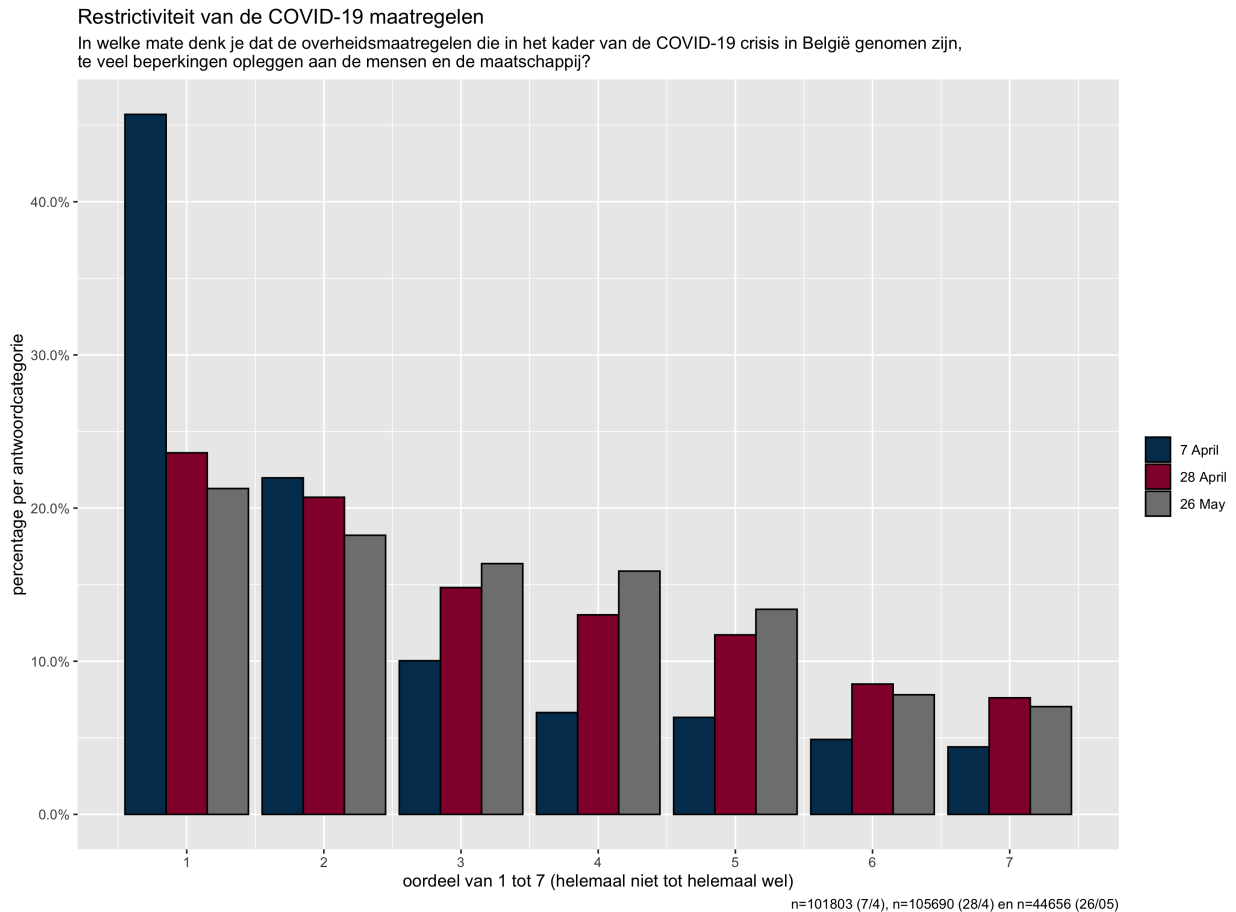
echter niet helemaal op, aangezien de respondenten uit die andere landen bevroegd zijn in de tweede helft van maart (dus bij het uitbreken van de crisis) en ook specifiek zijn uitgenodigd om deel te nemen (COVID-19 bevraging door het Winton Center van Oxford University).



Figuur 3

Overheidsmaatregelen specifiek gericht op het inperken van de verspreiding van het virus worden met 67% het effectiefst geacht (Figuur 3), al is er wel een lichte daling ten opzichte van 28 april (75%). De maatregelen om negatieve economische en sociale gevolgen op te vangen worden opnieuw minder positief bevonden, net als op 28 april. Enkel 39% van de respondenten denkt eerder wel tot helemaal dat de economische maatregelen effectief zijn en maar 27% van de respondenten denkt dit over de sociale maatregelen. Een maand voordien was dit respec-

tievelijk 43% en 31%. Maatregelen gericht op de economische gevolgen en de sociale gevolgen van de COVID-19 crisis worden wederom significant minder effectief ingeschat door hoogopgeleiden. Daarnaast vinden evenveel mensen (28%) als bij de tweede bevraging de maatregelen te beperkend (zie figuur 4). Bij de eerste bevraging dacht slechts 16% eerder tot helemaal wel dat de overheidsmaatregelen te beperkend waren. Zoals in de voorgaande surveys vinden lager geschoolden en jongeren van minder dan 25 jaar de maatregelen meer beperkend dan andere groepen.



Figuur 4

Kortom, de bevraging van 26 mei bevestigt de evoluties die we reeds waarnamen op 28 april. Het vertrouwen in verschillende overheidsniveaus van Vlaamse respondenten is nogmaals duidelijk verder afgenomen, ver tot onder het gemiddelde vertrouwensniveau dat werd opgetekend door de Eurobarometer in 2017. Opnieuw zien we ook duidelijk een daling van het - initieel bijna absolute - vertrouwen in de wetenschappelijke experten die de overheden adviseren. Het geloof in de effectiviteit van de economische en sociale maatregelen is verder gedaald. De onduidelijkheid over de exit-strategie en de kritische stemmen over het gevoerde beleid, alsook de intense maatschappelijke discussies over de politieke keuzes en afwegingen die in deze fase worden gemaakt, vertalen zich ook hier in de cijfers.